

СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУССКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУССКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

Рокъ VI.

Мт. Кармель, Па. Четвергъ 6-го Сѣчня 1898.

Число 1.

Календарь.

6 Ч.	РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО
7 П.	СОНОРЪ ПР. БОГОР. ИОСИФА
8 С.	СТЕФАНА ПЕРВОМУЧЕН.
9 Н.	ПО РОЖД. 20.000 муч. въ П.
10 П.	14.000 дѣтей убит. въ Виф.
11 С.	Ангелии. Зѣтиа
12 Ч.	Мелании прелодоб.

З м ѣ с т ь.

Родно. — При концѣ с.арого року
Колька словъ правды. — Добрь. — Днѣтъ
до Бразилійскыхъ и канадійскыхъ Русь-
новъ. — Новики. — Вѣсти робитничъ. —
Вашлати за „Свободу“! — Фейлстоны:
Стихи: 3ъ вертепомъ. — Вольный пай-
мъ. — Фабриканты, робитники и чортъ.
— Стихи: По чому дурнѣ? — Лбодн.
— Новгрази писема. — Оглошена.

У В А Г А.

Котлячй приступити до „Со-
юза“ най посылають вступ-
не и мѣсячне до касиера.
Mr. George Chylak
OLYRHANT, PA.
И увѣдомлять секретара
подо адресую.
Rev. John Ardan
P. O. Box 418
OLYRHANT, PA.

Р О З Д В О.

Коли въ среду (5. сѣчня)
звѣздиче перца звѣзда на
темномъ небосклонѣ, тогдѣ
по вѣсхъ рускихъ хатахъ
устае праця, бо надходить
велика урочиста хвила. —
Народъ спрацованный вдя-
де на себе чисту одежу,
до причепуренои хаты вно-
сятъ газда сѣно и солому,
а коли вже вся челядь го-
това, коли и господниѣ ав-
рили паматкову вечеру, ста-
ють всѣ вокругъ стола. Газ-
да свѣтитъ свѣчку и вигае
всѣхъ збранныхъ радѣснымъ
привѣтомъ:

Христось раждається!

Вѣдъ водповѣдають такимъ
же радѣснымъ привѣтомъ:
„Славити Его!“
и начинае ся вечера. Вѣсхъ
серця въ той нетерпеливо

дожиданий день переповне-
ний якось неописаною вѣ-
хою и любовію. И чому-жъ
не тѣшити ся, коли въ сѣ-
ночѣ приходити на свѣтъ
водкупитель Христось, ко-
трый своєю божественною
наукою мавъ звѣлнати всѣхъ
рѣдъ людскій вѣдъ темноты
и рабства, а поклякати его
до нового житя, опертого
на любви и справедливости?

Ангелы являють ся и въ
ту торжественну хвилу спѣ-
вають Слава во Вышнихъ
Вогу а на землѣи покой.
— Такъ, най буде покой,
згода, най буде правда и
справедливість, най настане
любовь!

Та чп за той часъ вкоре-
пили ся та гарнй засады
мѣжъ нами? Нѣ, ажъ ще
нема. А вже намъ Русинамъ
не може бути спокою!.. Мы
не смѣемо засиджувати спра-
вы, а стати до завзятой
борбы зъ ворогами нашими,
щобъ выбороти собѣ тй гар-
нй засады. Русь акстрійска
веде тоту борбу на житѣ и
смерть, а Русь Украина
стогне подо московскимъ
ярмомъ и плѣна ангелѣвъ
повинна бути имъ докоромъ,
що у нихъ покой безъ волѣ
и гаразду.

Намъ Русинамъ въ Аме-
рицѣ взыти ся за руки и
зъ прапоромъ правды, бра-
терства и любви, йти про-
ти нашихъ дерунѣвъ. А суть
нми въ першій линіи: тем-
нота, а въ другій капита-
листы, що корстають зъ
темноты нашої и выыску-
ють насъ.

То-жъ гуртуйтесь Братя
русскй робитники, гуртуй-
тесь и зъ братьями иншихъ
народностей вяжѣть ся въ
одну страшну громаду, а
побѣда по вашой сторонѣ.
Мы вѣримо, що до того оно
дойде та хочемъ, щобъ на
Рождество Христове при-
надали собѣ вы свое поло-

жене та порѣвнали чи дѣй-
ствно житѣ ваше и обходже-
не ся зъ вами могучихъ
сего свѣта такъ якъ Хри-
стось приказавъ.

Вы побесѣдуете за тоту
справу и мы знаемо о томъ.
Гомужъ усѣмъ Русинамъ
кльчемо зъ глубины сердца
щиросердечный привѣтъ:

Христось раждається!

При концѣ старого року колька словъ правды.

Кожда часопись, що до-
бре разумѣе свою важну
задачу, що въ протягу цѣ-
лого року пыльно слѣдять
за рухомъ въ жптю своего
народа, котра будь що будь
керуе гымъ рухомъ и наде-
ему больше, або меньше вы-
разнѣйшій напрямъ, обнов-
зана три концѣ року, при
концѣ періоду своен назна-
ченои работы здати собѣ зѣ
всего рахунокъ, що дѣяло
ся и якъ дѣяло ся въ часѣ
сотокъ днѣвъ тай показати
собѣ и загалови, що се, або
то дѣяло ся добре, а те
зновъ не такъ, якъ повинно
тай зѣ того всего и для
себе и для загаду выснова-
ти науку и wskazѣвка, якъ
въ будучомъ роцѣ треба
поступати, щобъ вышло
все разумно и добре.

Наша часопись стоить го-
ловно на сторожи справъ
робитничихъ и головно до-
леко робитничѣвъ, передовѣ-
сѣмъ рускихъ, занималась
и суде заниматись, а другій
справы порушвала о стѣль-
ко, о сколько они вязались
зъ житемъ чорного робѣт-
ника.

У насъ въ Америцѣ на
порядку дневномъ цѣлый
минушій рокъ зъ горячко-
вою нетерпячкою разбира-
лось справы церковной, чп
вѣроисповѣднй и мы ихъ
ноговали и разбирали въ

мѣру того о сколько они
були складовою частью житя
робѣтника. Безперечно, що
мы нынѣ переживаемо пе-
риодъ въ нащомъ житю, де
справы церковной грають
трохи не першу ролю. Для
того власне, при нынѣш-
ной нагодѣ, при концѣ ста-
рого року, хтѣлибъ мы на
першомъ мѣсци сказати
колька словъ про ту kwestію,
що занимае умы трохѣ не
усеи нашои американскои
суспѣльности. — Церковь
наша въ Америцѣ, ако ин-
ституція чиста народна, не
зависима якъ всѣ церкви въ
Америцѣ вѣдъ-вплывѣвъ по-
литичныхъ, а мало дуже,
або зовсѣмъ таки не зави-
сима вѣдъ ерархій церков-
ной, переживала въ мину-
шомъ роцѣ добу хлоплячу,
або переходъ зъ хлопячого
вѣку до мужеского. Звѣсно
каждому, що въ томъ пере-
ходѣ житя людского стають
ся загально великй хвыи,
скопи неурядной впередъ,
котры водтакъ мстятъ ся
самѣ на собѣ. Наша цер-
ковь въ Америцѣ, молода
народна институція, поли-
чена саморядови не могла
еще до теперъ знайти собѣ
твердой матерьяльной и мо-
ральной подставы на кот-
рой бы стала и почала вже
житѣ разумне, основане на
твердыхъ подвалинахъ. —

Батьки, або проводники топ
церкви, нашй священники,
позбирани зъ рѣжныхъ свѣ-
товѣ, зъ рѣжными погляда-
ми на справы церковной, або
такъ зовсѣмъ безъ поглядѣвъ
на тй справы, не могли въ
купѣ знайти собѣ вѣспѣльной
точки, вѣспѣльной подвалины,
на котрой бы разъ стали
твердою стопою и вѣспѣльно
йшли до певной вызначнои
меты. Скажѣмъ больше —
велика часть гр. кат. свя-
щенникѣвъ то робѣтники,
котры лишь на то спядты

въ Америцѣ, щобъ нажити
гроша и вернути въ старый
край и тамъ зажити без-
журнымъ, независимымъ жи-
темъ. Они если боронятъ
справъ церковныхъ то бо-
ронятъ лишь своен егзистен-
ціи, боронятъ лишь книжки
банковѣ, щобъ цифры въ
нѣй не зменшались, а зболь-
шались. Если-жъ такъ есть,
а певно, що такъ есть, то
не може бути бесѣды о я-
койсь разумной вѣспѣльной
акціи помѣжъ загаломъ гр.
кат. священникѣвъ въ Аме-
рицѣ. Всякй найрозумнѣй-
шій проекта по газетахъ про-
шумять безъ водгомону, бо
нема, кромѣ колькохъ оди-
ницъ людей, котры бы схо-
тѣли зрозумѣти вагу kwestіи
народно-церковной въ Аме-
рицѣ. Нарѣканы на воро-
говѣ, на латинску ерархію
въ Римѣ и въ самой Аме-
рицѣ, нарѣканы на агітацію
православной місії — се
пусте балакане, пѣхто въ
свѣтѣ не мавъ бы силы агі-
таціонной, еслибъ мы самѣ
вѣрили и сходили собѣ за-
радити. Доперва самѣ на-
родъ, котрый дуже пыльно
дорѣвае и овоимъ хлопскимъ
розумомъ критичнымъ здае
собѣ якъ найлѣпше зѣ все-
го справу, доперва той на-
родѣ заведе у себе и цер-
ковно-народной порядки, якъ
уже позаводивъ у себе и
другй порядки майже безъ
участы своихъ нѣбы прово-
дирѣвъ. Якъ народъ добре
зрозумѣе, що его церковь,
того нитома народна ин-
ституція, якъ народъ поста-
вить ту институцію на до-
брыхъ матерьяльныхъ осно-
вахъ, якъ народъ зрозумѣе,
чого ему жадати вѣдъ той
церкви и вѣдъ своихъ свя-
щенникѣвъ; тогды пропала
всяка агітація місіонаровѣ
православныхъ — нѣчого не
вдѣе ерархія латинска, ко-
тра дѣйсно прямѣ до того,

щобъ замериканизовати всѣ
церкви католицкй на под-
ставѣ римского католицизма.
Разумѣе ся, що тогды не
стане и половины тыхъ тру-
женникѣвъ въ виноградѣ
церковномъ, котры нынѣ въ
прекрасно урядженыхъ пле-
баніяхъ вылежують спокой-
но свои отаманки.

Духъ демократичный ма-
лорусского народа водозве ся
въ нѣмъ наитѣ безъ его
власной свѣдомости и устро-
ить собѣ свой демократич-
ный ладъ згодно зъ его
народнымъ характеромъ. —
Посля того липае ся въ
будучомъ роцѣ слѣдуюча
церковно-народна работа:
Громаднѣ вже добре зъор-
ганизованй громады церков-
ной въ одно тѣло, лучити
одною проводною гадкою
всѣхъ мыслячихъ и ширѣхъ
народной справѣ священни-
кѣвъ и освѣдомляти обѣ
стороны, доказовати имъ, що
лишь въ народной силѣ и
въ народной самѣвѣдомости
лежить цѣла наша слава и
цѣла будучность нашої на-
родной церкви въ Америцѣ.

Друга справа дуже важ-
на въ нащомъ житю руско-
американскомъ, то справа
нашого народного розвою.
Въ першій линіи суть до
сего покликаны нашй часо-
писци. Они повинны бути
сторожами нашего народно-
го житя и посувати то житѣ
впередъ, освѣдомляти за-
галъ, подавати ему здорову
поживу, не затруту нѣ старо-
красовой сѣчкою, нѣ обро-
комъ российской самовласти,
нѣ капиталистичною амери-
канскою дурійкою. — Ро-
бѣтничъ-Русинъ повиненъ
чутѣ себе въ Америцѣ чо-
ловѣкомъ вольнымъ, умѣти
дѣлнати свою гѣднѣсть осо-
бисту, розумѣти свое поло-
жене, яко робѣтника до во-
рочной клясы капиталистич-
ной и разомъ зѣ всеми ро-

бѣтниками готовитись до
борбы противъ тыхъ вѣсхъ
панѣвъ, що наладовуючи
свои кишени, глядять бай-
дужно, якъ той чорный ро-
бѣтникъ гине, чи то подо
скалоу вугля, чи въ желѣз-
ныхъ фабрикахъ, чп вѣдъ
револьвера газельтопского
шерифа. Рядъ нынѣшнй
американскій нѣлѣпшій вѣдъ
наибольше абсолютного ря-
ду хинского, церкего, рос-
сийского, а якъ довго бу-
дуть рядити паны-капита-
листы такъ довго робѣтнѣкъ
муситъ гинуть, або зѣ го-
лоду, або зѣ причинъ выше
наведенныхъ. Власне задачу
нашої руской пресы есть
щиро и совѣстно освѣдом-
ляти того робѣтника и при-
говляти его до борбы зъ
капиталомъ. Тымчасомъ що
ся дѣе? Тыхъ нашихъ нѣбы
часописей, бодай рускими
буквами друкованыхъ, на-
множило ся що не-мѣра.
Суть у насъ напр. Вѣстни-
кѣвъ ажъ два: Есть „Вѣст-
никъ“ вѣдъ нашего милого
„Соединенія“, есть „Вѣст-
никъ“ вѣдъ нашихъ дра-
жайшихъ братѣвъ право-
славныхъ, есть еще и наше
велике „Свѣтло“ тай наша
„Свобода.“ Боже, ажъ 4 га-
зеты! Яка сила Америкъ Русѣ!
Нашъ „Вѣстникъ“ вѣдъ на-
шого милого „Соединенія“
плете цѣлый рокъ нѣ въ
пять нѣ въ десять. Все
общия и общия нашии инте-
реса, а самѣ чортъ, не толь-
ко самѣ редакторъ, не ро-
бере, яко властиво хоробы
хоченъ чловѣче? Але най-
тамъ — и такъ нѣхто сего
„Вѣстника“ на серію не
бере. Жке собѣ оденъ чо-
ловѣкъ зѣ той нѣбы газеты
та най жѣе. До майновѣ ро-
бити не поде, а на кантора
мѣсца нема, бо и такъ ве-
лика конкуренція помѣжъ
тыми дяками чи канторами.

(Продовжене на другой сторѣцѣ.)

ЗЪ ВЕРТЕПОМЪ

(Изъ Маріи Коловницкои).

Подо паньскимъ ганкомъ стали при порозѣ,
Шапки зѣ головы здохимвши, на морозѣ —
Звычайно, дѣти — замалку букомъ вчений.
Знають, що двѣрь — то паньска рѣчь, вельможна,
Не те що чорнй ихъ хатки нужденнй,
Де передъ свѣгомъ ледви скрытись можна.
Не знаю, чп котре зѣ нихъ бѣдне вчуе
Колп, що може чести гѣдне бутп;
Не знаю, чп зайде хто въ хату тую,
Щобъ давныхъ лѣтъ велику повѣсть вчути,
Чи имъ хто скаже, якъ любити треба
Свой ланъ, що хлѣбъ дае вѣсхъ зѣ ласки неба;
Якъ право другыхъ шанувати нынѣ
И почути ся кольцемъ въ живѣй машинѣ;
Та знаю, що ихъ букомъ вчили зрана
Знимати шапку подо порогомъ пана.

У купцѣ разомъ всѣ стоять; якравна
Звѣзда на жердцѣ блимае румяна,
На землю смуга падае кровава,
Мовъ вѣдъ кометы, що дивна й незнана
Разъ въ рокъ въ зимѣ являеть ся и свѣтитъ
На неодѣтй, бося, хлопекй дѣти...
Тремтѣй зѣ зимна голоса ихъ хоромъ
Несуть ся гень понадъ свѣжнмъ просторомъ.
Сумна нѣчь чѣе въ нихъ щось невымовне,
А небо наче жару й искорѣ повне
И тонѣвъ жалѣныхъ, въ якихъ два звуки
Брѣнѣть — зѣтхана тихого й розпуки.

Молодшій вѣсхъ, дѣтвѣкъ малый, що доси
Ставъ тамъ, де свѣтъ вѣкно кидало ясне,
Въ подертѣ лахи прибранный и босый,
Вмовѣкъ якъ струна та, що урвалася власне,
И понадъ звѣзду великй очи въ гору
Пѣднѣвни такъ гадавъ собѣ въ ту пору:
„Чому се, Боже мой великй, нынѣка,
Хочъ и Христось прійшовъ, такъ зле на свѣтѣ?
Чому въ насъ чорной муки лишь жмѣнка?
Чому мы бося ходимъ неодѣты?
Чому нашъ тато зѣ вечера запятый
Приходить хору, бѣдну маму бити!!!
Чому народъ такй блѣдый, ажъ жалко,
Якъ тѣнь снуесть весною й хлѣба просить?
Чому въ насъ дѣти всѣ крадутъ вже зѣ малку?
Чому нѣхто писема не вчитъ ихъ доси?
Хочъ радѣ-бъ знати, що тамъ за свѣтами,
Гень-гень за лѣсомъ, за млыномъ, рѣками!“

Знать для хлопѣвъ ты не прійшовъ ще, Боже?
Бо-жъ хочъ що року хлопцѣвъ ходять много
У двѣрь зѣ вертепомъ, то нѣхто не може
Нѣ пригадати нѣ сказати того,
Щобъ хто небудь зѣ двора зайшовъ до хаты
И тамъ сказавъ: „Христѣсь родивъ ся, брате!“
Чому?... Охъ хлопче! небо крые мглѣте
День, що на все те мае водповѣсти. —
Охъ! кобъ вѣдъ лишь страшнои суду горемъ
Не засвѣтавъ надъ сушею и моремъ!
Кобъ лишь вѣкамъ грядучимъ мести порывъ
Твоего „Чому?“ страшнои не повторѣвъ!
В. ЩУРАТЬ.

Вольный наймитъ.

Стежиною, що стрѣчкою въ долинѣ
Тяглась мѣжъ житомъ и ячменемъ въ доли,
Ишовъ наймитъ вбогий въ бѣдной сѣрачнѣвъ,
Вольный сынъ волѣ.

Нѣколи выразъ и его значѣне
Не бралсь такъ на глумъ якъ сей днѣны;
Нѣколи не вялило такъ терпѣне
Ества людныи.

Рѣкъ бувъ тяжкй; весняный засѣвъ туча
Разъ по разъ била мовъ бичами грому,
И выдала въ слезахъ земля могоча
Одну солому.

Днесъ за податки выгнанный зѣ хатины
Убогий наймитъ не прощавъ нѣкого...
Лишь рѣднои землѣ взявъ до хустины
И пустился въ дорогу.

Блаквѣтъ прозорый, тихій бувъ якъ перше,
Якъ перше гравъ сопѣлки голосъ въ поли...
Вѣдъ ставъ, слезу зѣ лица полско втерши,
Вольный сынъ волѣ.

Вольный, бо зѣ путь, якимъ бувъ прикутый
До кусяи поля, де ливъ лѣтъ кровавий,
Вже увольнивъ его бездушный, лютый
Цатать уставы.

Вольный, бо вже не мавъ кому подати
Покоса сѣна свѣжого въ той хвилѣ!
Вольный, бо выйти мѣгъ свобѣдно зѣ хаты
И йти безъ цѣли...

Вольный, бо що-жъ тяжить ему на свѣтѣ?
Хиба коса, що зѣ плѣчь повисла нынѣ,
Хиба нужденне на хребтѣ лахмѣте
И житя терпѣне.

Вольный, бо сирота его послѣдний
На весну впавъ подо голоду обухомъ...
Бо й песь лишивъ старый подо плотомъ, бѣднй,
И вые глухо.

Вольный! — тожъ може йти або спочити,
Або клясти зѣ роспукою у груди;
Спѣвати може, плакати шалѣти, —
Богъ ласкавъ буде.

Чи вѣдъ застигне зѣ голоду якъ шней,
Чи провалить де голову о стѣны —
Вѣдъ сходу сонця до вѣчѣрныхъ тѣней
Не буде змѣны.

Убогий загонѣ близъ твоеи хатки
И луку, що звлякъ лишь бурянъ родити
Загорне урядѣ... перша рѣчь — податки!
Ты йди косити!

Йди, йди! оплату внести треба въ каеу,
Хочъ на зерно три колоса тра збрати,
Хочъ рокъ цѣлый не бачпшь хлѣба часомъ...
Йди, йди косити!

Чогожь вѣдъ ставъ? тажъ якъ птахъ свобѣднй!
Забавъ — живешъ, забавъ — то ганешъ друже,
Чи въ найми йде, чи топнѣть бѣднй,
Усѣмъ байдуже.

И хочъ бы рвалъ волосы, не водчѣе
Нѣхто его незавиднои долѣ...
И хочъ бы трупомъ впавъ, словца не вчуе...
Вольный сынъ волѣ!

Изъ М. Коловницкои перекл. В. Щурачь.

„СВОБОДА“ (LIBERTY.) Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „СВОБОДА“ Publishing Co.

All communications should be addressed to:

„Svoboda“ Mt. CARMEL, PA. P. O. Box 13.

Предплатя рѣчна .....2.00 До старому краю..... 3.00

Всѣ дописи и гроші прислать высылати по адресу:

То „СВОБОДА“ P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ВО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЬ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

Купите книжки!

Въ редакціи „Свободы“ можна достати слѣдующіи книжки:

Канадійска Русь

Написавъ Н. Дмитровъ. Цѣна 10 цѣт.

Якъ чортъ заслуживъ кусника хлѣба. Цѣна 10 цѣт.

Образки зъ Америкы

Написавъ Бузало. Цѣна 10 цѣт.

Народный рухъ Австро-Угорскіи Русинѣвъ Ч. І.

Написавъ М. Навилка. Цѣна 15 цѣт.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ“.

(Продовженіе зъ стороны першом) А однакъ шкода такихъ великихъ сумъ, що пародъ накладе. Оно колпсъ мусить бути внакине. Врочѣмъ, въ цѣлой роботѣ нашихъ мляхъ гр. катол. зъ парохіи „Соединеня“ видимо таке кашарство, не только въ ихъ органѣ. — Другій зъряду „Прав. А. Вѣстникъ“ хибя на то друкуе ся, щобъ св. Синодъ плативъ гроші. Ані навѣть тыхъ колька-найцять бородатыхъ поповъ не мають зъ него найменшоу користи, а про народъ то нема що и говорити. Здае ся, що ти добродѣи цензорованій тримають ся топ засады: писати такъ, щобъ ніхто не розумѣвъ, а тогда выиде наймудрѣйше. — Про гумористичный напѣвиль „Свѣтъ“ нема що и згадывати. Такого болота повно въ Америкѣ. Возьмѣтъ до рукъ котру небудь польску газету, а знайдете то само зъ малыми рѣзницями. — Про нашу „Свободу“ мы говорити не будемо. Але хто хтѣвъ бы безсторонно судити, певно высказе гадку, за котру мы встыдаты ся не будемо.

Лишае ся еще экономична сторона нашего руско-американского жита, а се нагий вародно-экономичный товарства: „Союзъ“, „Соединеніи“ и тов. „Взаимопомощи.“ Якъ ти товариства нынѣ розбиты не будемо подробно розбирати, нотуемо лишь фактъ, що они суть и добре, що они истнують. Ти товариства суть доказомъ напѣва змаганъ въ Америкѣ и то такихъ змаганъ на які насъ молодыхъ Американцѣвъ стати. Люде, що вже нынѣ выдали зъ себе свою народну интеллигенцію, той цѣлѣт парода, мають вже цѣлѣт товариства, мы зробили се, що було въ нашій силѣ зробити. Могили бы были больше зробити, певно буди бысмо зробили.

Таки часы, телачи роки, які мы нынѣ переживаемо, переживали и другіи народы, якъ Айриши, Нѣмцы, Чехи, а Поляки и до нынѣ такі часы переживаютъ. — Дошера молоде поколѣне, уроджене ту и вышколене на взорцѣхъ порядковъ американскихъ, надало тымъ народностямъ новый напрям и выдвинуло жите народне на ширцу фалю американского жита. Такъ само буде и зъ нами, бо зъ

мѣсяця мы не впади, але чтобы мы могли числѣти колѣне на наше молоде поколѣне, треба намъ зрозумѣти, що молодой Русинъ-Американецъ не вродивъ ся только для шуфлѣ и для джагана, але вонъ повиненъ въ своихъ, а передовѣмъ въ американскихъ публичныхъ школахъ снособитись на чоловѣка, котрый бы колпсъ не забуваючи на те, що вонъ. Русинъ, могъ заняти годне становиско посередъ сусѣльностей американской. Не будемо мати молодого нашего поколѣня, згинемо въ морі бізнесу американского, а будемо сго мати, тогда не побачимо въ нашомъ руско-американскомъ житю того всеого смѣта, на яке намъ нынѣ приходять ся спотикати.

ДЕБЕСЬ

передъ работниками въ Buffalo, N. Y.

Такъ, бесумнѣвъ — Дебесъ есть однимъ зъ найспособнѣйшихъ агитаторѣвъ молодого ще социалъ-демократичной партіи въ Америкѣ. Дебесъ навскрѣзъ сучасный-американскій агитаторъ. Не зъ ряду такихъ агитаторѣвъ, якъ Лисалъ и др. являе ся Дебесъ. Вонъ въ своихъ агитаторскихъ знаменитыхъ, порывающихся бесѣдахъ не розбирае kwestій науково и не ставитъ окончныхъ доктринъ — вонъ, знаючи навскрѣзъ водносны в жите американске, розрѣзуе того трупа острымъ ножемъ, кладе на острѣ, выймае поодинокій части тѣла людского и показуе згромажденій публицѣ. Зопсованій, вже роной часті водкладае, здо-ривый складае и доказуе, що лишь зъ такихъ, здоровыхъ частій зложеный чоловѣкъ може жити и мае будущность. Дебесъ въ своихъ бесѣдахъ не бавить ся въ поважнѣе парламентариста, але, якъ въ Америкѣ въ звычайю, зъ рухами актора, доброго актора, выясняе въ популярный способъ людямъ свои гадки. Головною сущію Дебесовой, двогодинной мовы, котру вонъ выголосивъ передъ сотками народу дня 21. декабря въ Buffalo, була критика нашихъ теперѣшнихъ водносинъ, нашего теперѣшного капиталистичного устрою. Представляти образцово нашъ теперѣшний не-нормальный водносны хибя

одень Дебесъ такъ знаменито потрафитъ. Вонъ знае дуже добре американскихъ капиталистѣвъ, ихъ думки, ихъ змаганя, ба и ихъ приватне жите. Вонъ знае дуже добре и успособлене американского работника, бутного робѣтника, котрый еще навѣть при дуже лихихъ часахъ фѣтъ свою шинку и не пицо. Дебесъ порѣвуе жите одного и другого и вказуе робѣтнику, цѣри: Вандербильтъ жѣе самъ колькома миллионми рѣчно, а ты такіи самый чоловѣкъ мусишь жити за колька сотокъ. А звѣсно, що понятие горожанской рѣвности въ Америкѣ высоко розвинено. Такими и подобными аргументами промовляе Дебесъ до мозгу работника и побуждае его до мысленя. Великій агитаторъ въ своей бесѣдѣ пригадавъ работникамъ давнѣйшій, цѣлѣт часы и, порѣвнуючи зъ теперѣшными, выганявши немплосердно рѣдъ и президента послѣдними причинами нынѣшной бѣды, себѣ то на выходы и улучшения машинъ, котры капиталысты на свой зыскъ обертають, а на школу робѣтника, бо они (капиталисты) запотребують при машинахъ женщинъ и дѣтей вмѣсто дорослого работника. Не поминувъ Дебесъ труство и другихъ рѣжнорядныхъ приватныхъ компанійныхъ рабункѣвъ въ той державѣ. Говорачи про компанияи колейной, доказавъ, що только работникъ кладе тамъ цѣлу свою працю и цѣлый тикетъ платитъ. Рѣжнй панки фѣздыть за дармо, або половинну тикету платять, а всѣ ти великіи рыбы, якъ сенаторы, послы, судій и др. то зовсѣмъ даромъ фѣздыть и то по Pullman Cars, бо ихъ компанияи потребуеють въ тыхъ випадкахъ, якъ трены порозбѣвають работниківъ и т. д. Дуже цѣкавый бувъ уступъ мовы Дебеса, де вонъ выславъ всѣхъ работниківъ, котры не мають поменшкани, снати въ Pullman Cars, котрыхъ на дѣпъ въ Buffalo богато дармо стоить.

Выказавши досадно нашъ нынѣшний гадки водносны, змалювавъ Дебесъ, якъ бы красно жило ся, еслибъ мы нынѣ жили въ социалистичномъ устрою, еслибъ нынѣшний вже удосконаленій машины служили всѣмъ въ

користь, еслибъ продукта выроблюваній работниками были рѣвно роздѣлюваній, а не такъ, якъ теперъ дѣе ся, що работникъ доперва заледво питу часть своей працѣ споживае, а рѣшта лишае ся капиталистамъ. — Розумѣе ся, що панки не годнй зужити всѣхъ остающихся продуктовъ, не годнй вывести за границу, бо и тамъ то само дѣе ся, отаже гіперпродукція, а за тымъ безработе, бо продуктовъ въ краю только не потреба. — Ще много другого цѣкавого говоривъ Дебесъ, але нема мѣсяця все то повторити. Зобрана публика приняла его бесѣду неумовкаючими оплесками.

Ще колька увагъ зробимо до бесѣды Дебеса. — Хтось разъ сказавъ, що яка культура женщины, така культура цѣлого даного народа. Не богато женщинъ бачили мы на томъ зобраню. Найбольше, здае ся, було Нѣмкинь. Американки дуже красивы, але только до строивъ и . . . . . Роботники, що слухали мовы Дебеса, были лишь Авглики и Нѣмцы — зѣ свѣчкою шукавъ бы бувъ Поляка, а за Русина то и не пытай. Ще не досрели — не дивно. Свобода згромажденъ въ Америкѣ, свобода слова, свобода прессы — не оцѣненій добродѣйства. тѣлѣт на тыхъ принципнахъ може розвивати ся сусѣльность. Ганьбивъ Дебесъ президента, ганьбивъ рѣдъ, ганьбивъ всѣхъ панковъ, тай анъ одень полѣсенъ не вѣдывъ завѣе ся въ оборонѣ своихъ хлѣбодавцѣвъ. А колько то разы були-бъ розвязалъ въ Австрійи такой збори, о томъ певно Дебесъ поняти не мае!

Дорогіи Братя Краине! Пишу до Васъ изъ далекого старого краю, чтобысьте знали, що мы галицкій Русины не забуваемо про Васъ и доведумось с Вашѣй доли. Тѣпшмо ся и сумуемо разомъ зъ Вами. Прочитавъ я власне въ лѣвовѣской „Gazet-Ź handlowo geograficzn-Źj“ допись якогось Поляка зъ кельоніи Porto Uniao da Victoria въ Паранѣ (въ Бразиліи), що зъ сусѣдной колоніи Jangada (Жангады) выбира-

лось колька русскихъ родичѣвъ до Канады, сподѣваючись тамъ знайти „рай“, котрого въ Бразиліи не знайшли. Однакъ здержавъ ихъ вѣдъ той дальшой вандрѣвкѣ приѣзды до Жангады колькохъ родичѣвъ зъ Канады, котры зновъ пукали „раю“ земского въ Канадѣ и не могучи его тамъ знайти, (бо на сѣй земли нема такого „раю“ безъ арацѣ, хибя для великихъ капиталистѣвъ-перобѣвъ, котры зновъ мають всеюды „рай“, навѣть и въ нашѣй бѣдной Галиччинѣ нпр. графы Потодѣи и иншіи магнаты) помандрували дальше въ далекой свѣты до Параны. Очевидно, що и тутки тымъ больше не знайшли „раю“, але вже дальше (назадъ до Галиччины) не могли фѣхати, бо выдали остатній гроші на свои вѣчній вандрѣвкѣ свѣтамъ — зъ Галиччины до далекой Канады на повнѣчномъ кѣнци землѣ, а вѣдти зновъ ще до дальшой Бразиліи на полудневѣмъ кѣнци куллѣ земскою — пере-плываючи тысячѣ миль морями!

Такими неустаннымъ вандрованьемъ зъ краю до краю дубинують ся нашы люди решты. Якъ бы ся фѣли на мѣсцѣ, тамъ же вже прифѣли, чы то въ Канадѣ, чы въ Паранѣ и вложили ти гроші, котры выдали на ту далеку дорогу (больше якъ по сто злр. на особу) въ землю, въ свое нове господарство, то все таки доробили бы ся колпсъ чогось въ той новѣй своей вѣтчынѣ.

Цѣла бѣда тыхъ нашихъ людей, що то такъ силою рвались до Бразиліи и до Канады, въ томъ, що богато зъ нихъ не хотѣли знати, що тамъ, якъ и всеюды на новыхъ неоселеныхъ цѣ земляхъ треба дуже и то дуже горькй перейти початковій роки, нѣмъ заведе ся яке таке господарство. Тамъ прецѣнь нѣчого нема готового. Все мае приготовити рука людска. До того треба не лише великой силы и гарту тѣла, але такъ само и вытравлѣности духа. Хто немае того, той згнуивъ тамъ марно. Хто-жы потрафивъ перебути ти найтяжшій початки и вытравѣе дальше въ праці, той буде умерати колпсъ спокѣйно, бо лишитъ своимъ дѣтямъ заповнену будущность.

Були въ Паранѣ и такіи, що привезли туды красній гроші (они зовсѣмъ не требовали йти въ свѣтъ хлѣбомъ); якъ побачили онъ, що тамъ нема лежаного хлѣба, що хоть то теплый край, але робити треба ще тяжше якъ въ старѣмъ краю, особливо въ тыхъ такъ тяжкихъ початкахъ, а онп до работи тяжкою не звыкли и не звыкли до передновокъ, якіи треба перебути до своего хлѣба; переконались, що тамъ нема принци Рудольфа, авѣ готового поля зъ будынками и худобою не днотъ, — тогда ували они на духу, не хотѣли брати ся до працы своего „шакру“, жили зъ перевезеного гроша, пили, гуляли, доки всеого не прогуляли. Дѣлкіи зъ ихъ оглянулись прп кѣнци, бѣдѣи взялись до тяжкой работы на мѣсцѣ и дорабляють ся поволенкы. Декотрымъ лишило ся ще пару сотокъ, але они не берутъ обраблѣти своего грунту, бо мають голову завернену чпмъ иншимъ. Хотягъ фѣхати дѣе дальше въ свѣты пукачи дѣлшом долѣ, або и вертити до Галиччины на наймитѣвъ. Лишь дѣякіи зъ богатѣвъ, котры были разумнѣи и арацѣвпты, ти доробили ся вже и тамъ мастью, але они не бояли ся тяжкой працѣ и бѣдували зъ почткою такъ, якъ навѣть найбѣднѣйшій господаръ въ ихъ давнѣмъ селѣ не бѣдуе. За то теперъ вже не бѣдуеють и жите бѣдѣ такъ якъ жили въ старѣмъ краю. Тамъ е нпр. въ колоніи Прудентополѣс (коло м. Ponta Grossa) нашій господарѣ Пантайлемонъ Фарисковичъ, Андрей и Носифъ Огедобекій, о котрыхъ пише тамошній рускій душпастырь о. С. Казима, що они дуже маючы а притѣмъ и дуже честныи люде. (Свѣтла редакціи „Свободы“ певно пошле имъ числа „Свободы“ на показъ, а онп певно запрепунерують собѣ одинокую руску часосписъ американскую. Най адресують такъ: То „Свобода“, Mt. Carmel, Pa. P. O. Box 13, U. S., North America.)

Такихъ маючихъ и честныхъ людей нашихъ е по трохи на кожѣй колоніи. (Всѣ ишии богачи змарновались въ Паранѣ. Хто мае капиталъ, хоть 1000 зл. на мѣсцѣ жорѣ, той въ Канадѣ скорше доробитъ ся чогось.) Але прочы всѣ господарѣ, котры тамъ вже потрохи за-господаровались и вже не е

ФАБРИКАНТЫ, РОБОТНИКИ И ЧОРТЬ.

Байка. (Перекладъ зъ литовского).

Въ одномъ краю всѣ проклинали и выслали работниковъ до чорта: и старшій жандармъ и фабриканты (звычайно передъ выплатою) и фабричный инспекторъ и судій; — всѣ ти паче и богато пипшихъ заодно розсердженій выгукували: „чтобъ всѣ чорты забрали тыхъ работниковъ!“

Одного красного дня зпикли всѣ работники, машины станули. варштаты замовкли мовъ неживыи, станули потяги на торахъ, а кораблѣ на водѣ. Капиталисты и власть подняли страшѣнный крѣкъ. Фабриканты почвалали до фабричного инспектора и старшого жандарма зъ прошенемъ о ратунокъ. Кола шефъ жандармеріи дознавъ ся, що работники застановили роботу, приобѣщавъ ихъ за непослухъ строго укарати. То-жъ не гачуясь, станувъ на чолѣ своей арміи, складаючои ся зъ самыхъ шпионовъ и ставъ нипати за страйкерами, та кромѣ посовѣльныхъ шпионовъ нѣ одного нѣгде не знайшовъ работника. — Роботники зовсѣмъ зникли зъ землѣ.

Въ цѣломъ краю наставъ голодъ и нужда мовъ смокъ стала пожерати десятками людей и глядаты до палять магнатовъ. Не было цѣфти въ шо одягнутысь, не знали въ якіи способъ подорожувати. Полціи, жандармы и цѣла власть ледви живы шляли ся по пустыхъ улицахъ. Оденъ товстыи фабрикантъ мавъ такъ ве-

лкій живѣтъ, що троха не досягнувъ нпмъ поса, по якѣмсь часѣ такъ змперѣвѣвъ та стончѣвъ, що полиція черезъ ошибку взяла его за сфрпччокъ и хотѣла наложити на него цло. До державной касы не впыльвали вже зовсѣмъ податки. Шпіоны троха не застрайковали, не маючи работы и доходѣвъ.

Не знати, котрому зъ фабрикантовъ шибнула по головѣ геніяльна гадка, що чортъ мусѣвъ всѣхъ работниковъ забрати до себе, бо вже за часто посылали ихъ до него. — Про те повѣдомлено власть, котра рѣшила выслати депутацію до власти пекольного царства и просити, щобъ она зволила пустити работниковъ на землю. Послаено отже сѣмохъ жандармскихъ генералѣвъ, тринайцять фабричныхъ инспекторѣвъ и вѣддѣль, зложеный зѣ ето добрыхъ шпионовъ зъ самымъ министромъ на чолѣ. Послы выбрались въ дорогу пѣхотою, бо на потягахъ и корабляхъ не було работниковъ, тожъ и немогли рушити зъ мѣсця. Въ дорожѣ кормили ся хрѣбачками и корѣнцями, а втомленій и знесилений добѣлись въ кѣнци послы до столицѣ пекольного царства. Володаръ темноты стрѣтивъ ихъ зъ книжочкою въ руцѣ; оденъ зъ жандармовъ заважавъ, що та книжочка не цензурована, хотѣвъ сейчасъ арештовати люцифера; сго товаришъ зъ великою бѣдою пояснили ему, що то самъ володаръ пекла, та що зъ нимъ нема жартовъ.

Чортъ згодивъ ся звернути работниковъ ажъ тодѣ, коли ему заплатятъ за ихъ удержане. — О, доглядавъ я ихъ не согорше — казавъ чортъ — не безъ причины шпунуть они осѣ въ той книжочкѣ, що въ мене лучше якъ у васъ. Чимже-жъ менѣ заплатите?

— Именуемо Ваше Величество — вѣдповѣди — почетнымъ горожанинномъ всѣхъ нашихъ мѣсть и сѣль, опѣкуномъ всѣхъ нашихъ добродѣйныхъ заведенъ, кромѣ того, Ваше Величество, могутъ собѣ vybrати 10 ордерѣвъ и 25 рангѣ.

— Плювати лишь на вашы ордеры! У васъ леда голодраенець, каждыйи зрадникъ и шпіонъ мае ордеръ! Дайте менѣ одну третину тыхъ взятковъ, котры гахануеъ въ своемъ краю!

— Пробѣгъ! — заверещали передаканій всѣ послы (наиголоснѣйше генералы жандармовѣ) — тажъ се була бы баечна сума!

Торгъ въ торгъ погодилсь въ кѣнци послы зъ люциферомъ: обѣддали ему заплатити шесту часть всѣхъ взятковъ. Послѣ, поспѣтуючи, вернули домѣвъ въ рожевомъ настрою.

И зновъ все пошло по старому. Капиталисты и фабриканты зновъ вернули до нервѣсныхъ формъ мовъ на перекорѣ повыпасали ще большій живѣты. Шпіоны зновъ шляють ся по цѣломъ краю, а мпністеръ приказавъ подвысшити взятки о одну шесту часть. Кажуть лишь, що работники гнѣвають ся теперъ на фабрикантовъ и выслають ихъ до чорта. Кажуть навѣть, що чортъ обѣщавъ вволцити ихъ базанямъ.

Цѣкавоесть, чы работники пошлютъ послѣвъ до пекла зъ прошенемъ о зворотъ своихъ гнобителѣвъ, своимъ катѣвъ, чы нѣ?.....

По чому дурнѣ?

Де бувавъ, пробувавъ, Роскажи, Иванѣ? — Та вже де не бувавъ, Всеюды бувавъ, пане. Бувавъ неразъ у Криму, Бувавъ и въ Полтавѣ, Ходивъ разъ у Москву, Бувавъ и въ Варшавѣ. — А по чому у Москвѣ Дурнѣ продають ся? — Та на пгадъ не скажу, — Якіи попадутъ ся: Икъ мужикъ то и мужикъ, Его й не пытають, — А паны — все паны, Зъ цѣны не спадають.

Льоды.

Закликае панъ на балъ Чумака старого. Поповѣвъ собѣ чумака За столомъ усечого И льодами тее все Смашно заѣдае. — Чи смашне е тобѣ се? — Панъ его пытае. — Смашне, пане — каже той, — Таке, якъ то часомъ Въ осени борщъ зъ фасолею Та цыбуля зъ квасомъ.

остатними б'їдаками, то всею зь тых б'їдвїшних, котрї вь старомь краю дуже мало що мали, але за то мали сильнї руки и не боялись тои дуже тяжкои працї и того горького передовку. Они намь певно розпов'їдять вь „Свободе“, якь то онп б'їдовали, тай якь поволї заводили господарство вь тых диких л'їсах. То буде для насъ ц'їкаве и поучаюче. До такїх людей належить нпр. вь Рїо Кларо Теодорь Потоцкїй, Ивань Настасюк, Гр. Кульчїцкїй, П. Хом'їв и багато инших, котрых мы не знаемо зь имени. Она продали свое маленьке господарство вь краю за пару сотокъ, заїхали за дармо до Параны (теперь вже не везуть и не будуть н'їколи туды за дармо везти), привезли на початокъ зь якихъ 2 або 3 сотки, достали сорок морг'їв дикого л'їса, гарували, такь що ажь не оденъ горько плакавъ на старї л'їта и радъ бувь вертати назадъ, та не було по що и защо. Але они соб'ї сказали: „доце дармо грїзти ся, бер'їмъ ся до тяжкои працї, рубаймо, паїмъ л'їс, садїмъ, с'їймо, чей не згинемо!“

Вы то самї найл'їше знаете, бо тотя нужда прец'їнь вигнала Васъ зь р'їдного краю на непевну судьбу за далекий моря шукати л'їшню долю. И ту л'їшню долю знайдете бодай на старї л'їта, для своихъ д'їтей, сли вытреваєте вь тяжкой працї на чужин'ї.

(Вопець буде)

НОВИНКИ.

Повр'їчна конвенція.

Повр'їчна конвенція „Р. Н. Союза“ в'їдбуде ся невмени. Она продали свое маленьке господарство вь краю за пару сотокъ, заїхали за дармо до Параны (теперь вже не везуть и не будут н'їколи туды за дармо везти), привезли на початокъ зь якихъ 2 або 3 сотки, достали сорок морг'їв дикого л'їса, гарували, такь що ажь не оденъ горько плакавъ на старї л'їта и радъ бувь вертати назадъ, та не було по що и защо. Але они соб'ї сказали: „доце дармо грїзти ся, бер'їмъ ся до тяжкои працї, рубаймо, паїмъ л'їс, садїмъ, с'їймо, чей не згинемо!“

До нашихъ предлатниківъ.

Здае ся, що нема такого б'їдного чолов'їка якъ редакторъ рускои газеты вь Америк'ї. Каждый за свою працю достае на „пейду“ заплата, бо якъ бы ему зарежали заслуженину, то наробишь вь такого крику, що ажь гей, а нашой редакцїи все в'їтеръ вь очи. Нап'їр дай, друкарямъ плати, самъ працїю ажь до утоми, бо-жъ треба людямъ пось порядочно перечитати, а онп тоб-то предлатникъ „Свободы“ гадають соб'ї, що то наша повинностъ выслувати комуся за дармо. Правда, що богато есть сов'їстныхъ предлатниківъ, але не бракъ и тыхъ, що то любятъ даремщину. До тыхъ, що не заплатили намъ ще всего за „Свободу“ повысила мы листы, вь котрыхъ стоить к'їлька хто виенне. Просимо-жъ нашихъ довжниковъ перечитати соб'ї тї письма докладно и поприслати намъ грош'ї. Тымъ, що не платять вздержку высылка газеты. — Якъ „Свобода“ буде мати больше грошей то не т'їлько, що буде ц'їкав'їшою и поучаючою та ще и книжочки можуть выдавати ся.

Якъ сповняли свои обовязки руско-американскїй газеты вь посл'їдн'їмъ роц'ї?

„Американскїй Русскїй В'їстникъ“, за грубї грош'ї „Соединенїя“ побачивъ св'їтъ божий вь 1897 роц'ї только 50 раз'їв, хоть роцъ мае 52 тыждн'ї. Два тыждн'ї вкравъ господнїи редакторъ. Най му буде на здор'їе! Топ газеты и такъ н'їхто не читае, то не велика шкода.

„Св'їтъ“, за грош'ї святого Сїнода зь Петербурга за часъ в'їдъ Воскресенїя, т. е. в'їдъ 25 д'їв'їтїя звольв ласкаво побачити св'їтло м'їсячне ажъ 7. раз'їв. Велика заслуга его на небесахъ и за то. Выйшло бы было больше чиселъ, бул'їобъ больше смороду на вольной земли Вашингтона.

Наша „Свобода“ при невеликой помочи „Союза“ выйшла ажъ 53 раз'їв, хоть только 52 тыждн'ї есть вь роц'ї. Одно число больше доказуе, якъ мы словнїемо нашъ обовязокъ взглядомъ нашихъ предлатниковъ, котрї прец'ї одного цента больше не заплатять. Тащ'їбъ хоть заплатили т'їлько, к'їлька належить сл.!

Зь Канади.

Трїцять родинъ що прїїшли недавно зь Галичины до Winnipeg, поїхали до Edmonton-District дехочуть головою занямати ся годовлею худобы.

Р'їздвянї подарунки.

Може нашї читател'ї будуть ц'їкави знати, к'їлька Америка высилае грошей на такъ званї р'їздвянї подарунки до Европы? Сего року вь м'їсяцї децемберъ выслала люде р'їжнихъ народностей зь Америки 5 милїон'їв доллар'їв для своихъ кривныхъ и знакомыхъ вь Европ'ї. Ту значну суму выслала люде почтою, векслами, або черезъ м'їжнароднї банки.

Всеїхъ грошей, якъ выраховано, высилають люде зь Америки р'їчно до Европы 15 милїон'їв. Зь Европы черезъ роцъ приходить до Америки всего 330.000.00, отже трегу часть достае Америка того, що высилае. Мы высилаемо до Европы о 10 милїон'їв больше, якъ намъ зв'їдтамъ присылають.

Довгї л'їта було звычаемъ американскихъ мешканц'ївъ высылати грош'ї своимъ кривнымъ и знакомымъ вь Европ'ї не только вь час'ї р'їздвяныхъ св'їтъ, на подарункохъ. Не було пом'їжъ Русинами одного чолов'їка, котрый бы не заславъ бодай к'їлька доллар'їв до своего села. Краснїй то бувъ звычай, в'їнъ нын'ї вже переживае ся, бо переживають ся американскїе доллары, котрыхъ чимъ разъ тяжше заробити.

Одного дня мнувъ м'їсяца выслано не больше, не меньше, только \$400.000 до Европы. Уваги годне есть то, що половина зь той сумы повандривала до Англїи и Ирландїи, в'їдтакъ до Н'їмечины. До другїхъ краївъ, якъ до Швецїи, Норвегїи, Данїи, поїшло зь тыхъ грошей 25 процентъ. До Францїи мала сума повандривала. До Ишпанїи, Италїи, Россїи не богато выслано, а вже до Австрїи такъ якъ н'їчого. Зь Австрїи, н'їбы зь нашой милїи в'їтчїны все выдирають люде грош'ї, а н'їчого тамъ не посылають, та бо и не вылатить ся. Для кого? Для жид'їв, для штапрант'їв, тай для пан'їв не варто гр'їшей посылати, а впроч'їмъ нашї люде вже поумудр'їли тай и грошей не мають.

Польскїй старо-католицкїй епископъ вь Америк'ї

Зв'їстнї нашимъ людямъ тї в'їчнї сварнї вь польскихъ парафїяхъ зь причины запису церковныхъ маетк'їв на айрискїхъ епископ'їв, черезъ що тї и священники мають велику власть и рядять п'їсля впад'їбы, а народъ не мае жадного слова. Насл'їдкомъ такїхъ водноснои потворило ся чимало незалежныхъ парафїй зь народнымъ зарядомъ, котрї истнують подъ назвою: „незалежныхъ церквей“.

Недавно оденъ зь „незалежныхъ“ польскихъ священниковъ именованъ Антонъ Козловскїй зь Chicago, выбравъ ся до Н'їмечины и тамъ прїнявъ епископскїе священїя в'їдъ старо-католицкїхъ епископ'їв. Такимъ способомъ Поляки вь Америк'ї мають вже своего епископа хоть старо-католицкого, котрый выкропювати буде на скор'ї священниковъ, щ'їбъ можна нимъ пообсаджувати новоовстаючи парохїи.

— Прибувшї рускїи священники зь краю обняли зарядъ парохїй: о. Антонъ Вончевскїй вь Анполїа, Conn., а о. Николай П'їдгорецкїй вь Jersey City, N. J.

Де суть американскїе грош'ї?

Чому роб'їтники умирають зь голоду?

Сл'їдуючї панове поховалчї грош'ї по банкахъ Спол. Державъ, або повклядадали вь банки европейскїе:

Имя	Сумма
John D. Rockefeller	125 million дол.
Wm. Waldorf Astor	120 „ „
Jay Gould Nachalas	100 „ „
Russel Sage	90 „ „
Cornelius Vanderbilt	80 „ „
Wm. K. Vanderbilt	75 „ „
Henry M. Flagler	60 „ „
Wm. Rockefeller	60 „ „
John Jacob Astor	50 „ „
Moses Taylor Nachlass	50 „ „
Fred. W. Wanderbilt	35 „ „
Percy R. Pyne и партї Pyne	30 „ „
M. Singer Nachlass	30 „ „
J. Pierpont Morgan	25 „ „
Robert Goelet	25 „ „
Shermerhon Nachlass	25 „ „
Ogden Goelet	25 „ „
Collis H. Huntington	20 „ „
David Dow's Nachlass	20 „ „
E. T. Gerry и партї Gerry	20 „ „
Jabez A. Rostwick Nachlass	20 „ „
W. Sloane Nachlass	20 „ „
Henry Hilton	20 „ „
Andrew Carnegїe	20 „ „
Amos R. Eno	20 „ „
Wm. E. Whitney	20 „ „
W. P. Furness Nachlass	20 „ „
D. H. Mills	20 „ „
H. Victor Newcomb	15 „ „
Henry Hart	10 „ „

Не вычисляемо вже тыхъ, що мають по к'їлька милїон'їв, бо за довго було бы вычисляти. Досить глянути на тї милїоны, а ясно каждому стане, чому вь краю нужда. Только 30 людей награмадило таку безодню гроша. Прец'ї каждый знае, що грошъ родить гр'їшъ, отже якї величезнї проценти пожирають тї милїоны. Всякї грош'ї, якї выб'їють вь Спол. Державахъ б'їжуть до тыхъ милїон'їв, якъ до магнетизму. Копальнї, фабрики, колея, телеграфы, банки и всякї бизнесы вь рукахъ тыхъ пан'їв. Роб'їтникъ прац'їе, ажъ кровь зь рукъ йде, выробляе только продукт'їв, що вь краю не можуть зужити — наступае гипорпродукцїя (надвыжка), прац'ї дальше не треба, роб'їтникъ духне зь голоду, а милїонеры в'їзять соб'ї около св'їта и пускають бешельно грош'ї, котрї на б'їдн'їмъ роб'їтникомъ зрабували. Нын'ї вже роб'їтники почивають лясн'їше розум'їти, що такъ дальше не може бути, лучать ся вь товариства, творять силу и якъ справлять колїсь ласню милїонерамъ, то ще такои на св'їт'ї ласз'їв горячой н'їхто не выдавъ.

Хны дуже б'їднї.

Англїя зь Японїею зь одной стороны, а Россїя, Н'їмечина и Францїя зь другого боку разбирають Хинскїй муры. Здае ся, що на тыхъ мурахъ почуляють ся Англїки зь Россїянами. Най ся б'їють, якъ не мають що л'їшного робити.

Запрошене.

Маемо честь запросити всеїхъ Русин'їв вь Elmira и вь околици, а такожъ Брат'їв нашихъ зь Binghampton и зь Cross Fork на торжественне посвящене дзвона, котре в'їдбуде ся вь Нед'їлю дня 9. януара 1898 р. вь нашой руской церквї на Elmira Heights, N. Y. ЦЕРКОВНА РАДА.

Хто хоче читати правдиво хлопску газету та дов'їдатись якъ тамъ брати вь краю борють ся зь своими ворогами, нехай запише соб'ї газету:

„ГРОМАДСКІЙ ГЛОСЪ“.

Коштуе \$1.50 на роцъ *Платити треба напередъ.* Замовляти можна черезъ редакцїю „Свободы“.

За „Свободу“ належить ся заплатити!

В'їсти роб'їтничї.

— Braddock, Pa. Вь великой жел'їзной фабриц'ї Edgar Thompson Steel Works укладають теперь нову скалю платинчу, п'їсля котрой мало бы ся выслачовати роб'їтникамъ черезъ три роки. Роб'їтники зачувають, що мае наступити значне знижене платн'ї.

— Homestead, Pa. Зь причины запровадження новыхъ машинъ Carnegie Steel компания обнїжила платню тымъ роб'їтникамъ, котрї працюють на акордъ, на тоны о 5 до 80 проц. Роб'їтн'їковъ, котрї роб'їть на день, лишено вь спокою. По тыхъ фабрикахъ зачалось робити повною силою зь початкомъ того м'їсяця.

— Непорозум'їни, якї повстали були м'їжъ роб'їтниками, занятымъ по розличныхъ шклярнїяхъ того краю, доп'ївадали ажъ до розд'їлу ихъ организацїи. Страйкуючї члены товариства американскихъ роб'їтн'їковъ кришталевого шкла, котрї лишъ подъ тымъ условїемъ хот'їли вернути до работы, если всеї фабриканы згодить ся на однакову скалю платинчу, не могучи дожидатись згоды, утворили кооперативне товариство зь \$10,000 закладовымъ капиталомъ и закупили фабрику шкла Tiffin, O. Лъ фабрикахъ респ'їчнесъ заразъ робити.

— Sheffield, Pa. Побудовано нову фабрику зеленого шкла, вь котрой зачали робити зь днемъ 3. януара.

— Massilon, O. Ф'їрма Russel & Co. достала зам'їлене на доставу господарскихъ машинъ, котрыхъ кошты выробу мають выносити больше якъ милїонъ долл. Компанїи мусить подвести часъ прац'ї вь своихъ фабрикахъ.

— Trenton, N. J. По в'їдбутихъ нарадахъ м'їжъ гончарями а ихъ роб'їтниками подвыс'їнено остатн'їмъ платню о 12 1/2 проц. Подвыс'їнене мае обовязовати доперва зь 1. февраля.

— Kittanning, Pa. Вь фабриц'ї Wick China Co. подвыс'їнено роб'їтникамъ платню о 12 проц.

— Hazleton, Pa. Страйкъ, якїй бувъ ту повставъ зь причины, що компания в'їддала зь соботы к'їлькохъ роб'їтн'їковъ, полагоджено, бо покривдженї роб'їтн'їки достали зновъ м'їсце.

Заплатили за „Свободу“ вь м'їс. Децемберу 1897.

Имя	Сумма
PITTSBURG, PA. Вохновскїй Левъ	\$2.00
MT. CARMEL, PA. Фараксимъ Андри Деска Павло	2.00 1.50
Филипъ Мурда	1.00
SHENANDOAN, PA. Лежанскїй Ив. Муча Гнатъ Патр'їшъ Ал. Уничъ Яковъ Вандзильскї Д.	1.00 1.00 1.00 2.00
OLYRHANT, PA. Ковтєо Онуфр. Пашъ Андри. Качмарчикъ Мих.	2.00 1.00 1.00
LINDSEY, PA. О. Сабовъ Ив.	1.00
EXCELSIOR, PA. Горощакъ Ал.	1.00
KELLYRES, PA. Гапчакъ Василь Брокеннед, Ман, CANADA. К'їрикъ Луза	2.00 1.00
CLEVELAND, OHIO. Вали Йосифъ	1.00
SIMPSON, PA. Тмляевскїй Василь Куликъ Юрко Гауранъ Якимъ Чулакъ Мих. Дубовичскї Коствъ	2.00 2.00 2.00 2.00 1.00
AMSTERDAM, N. Y. Мельо Ив.	1.00
JAMESPORT, N. Y. Савутта Ф. Черемшыль, Галичина „Гуса Бесѣда“	1.00 3.00

Если хто мае гадку ос'їсти зь весною на фарм'ї вь Канад'ї, най напише до мене, а опишу ему докладно, що мае робити, якъ хоче тамтуды выбрати ся. Нашихъ людей зь Галичины и зь Буковины т'їсячки ос'їли на добрыхъ земляхъ. И зь Пенсильвенїи вже к'їлька родинъ респ'їчали тамъ газдовство. — Корїстайте люде зь доброй способности. Ту по майнахъ н'їчого не доробите ся.

Адреса мой:

Rev. Nestor Dmytrow
89 Johnson Str.
BUFFALO, N. Y.

З И М А Н А Д Х О Д И Т Ь!
ЗДОРОВЛЮ ЗАШКОДИТЬ!

Не зашкодитъ однакъ, бо можете купити соб'ї вь великомъ штор'ї

PETER-A STIEF-A

оверковтъ за \$3.00 п дорожше — тепле убране за \$3.00 п дорожше и все другї р'їчи достанеш ту туньше, якъ вь иншомъ штор'ї.

ПРИХОДЬ А ПЕРЕКОНАЕШЬ СЯ.

P. A. Stief

MAMMOTH CLOTHING HOUSE
11, 13 & 15 NORTH OAK STR.
MT. CARMEL, PA.

АНТОНІЙ ОНУЩАКЪ

214 W. Lloyd, Str. — SHENANDOAN, PA. —

* Рускїй готель. *

Чи вы вже люде не перестанете ходити по чужихъ готеляхъ и спомогати своимъ пентамъ другї народности? Та по що шукати чужихъ бог'їв! — Див'їть добре по Шенандор'ї, а певно знайдете своего чолор'їка, вь котрого и вино и вїска и пиво и темперъ и другї добрї и все св'їжї напїтки, а услуга чема, бо все-жъ то у Русина. А ще якїй то Русинъ? Каждый его дуже добре знае. Та-жъ то Антонїй Онущакъ. Ну и якъ-жежъ не зайдете до него? — Гр'їхъ бы бувъ смертельный якъ бы вь Русины вь Шенандор'ї омянали того широго Русина.

HENRY FREY

PHOTOGRAPHER
421 Lackawanna Ave. Scranton, Pa.

Хочешъ мати красну фотографїю, в'їрнїй портретъ, зайдї до того фотографа. Вертаешъ з'ї слоб'ї зайдї зь жїткою до него, дай ся заплати, а будешъ мати на ц'їле житє памятьку. Маешъ ладну дитинку дай фотографовати у него, а будешъ мати краснїй образъ. Есть у Васъ братство, най зайдє до того фотографа, а в'їдъ Васъ зробить фотографїи и портрети, якї хочете. — У него р'їжнор'їднї фотографїи и портрети можна замовити и то по дуже ум'їркованой ц'їн'ї. — За роботу гарантуе.

H. FEINBERG,

ЗЕГАРМІСТРЪ И ЮВІЛЕРЪ. Мае свої великїи складъ вь рускомъ дом'ї, коло руского стору на Shamokin Str. вь ШАМОКІНЪ, ПА.

Направляе зегарки дуже добрей тан'їо. Мае на склад'ї великїи выборъ зегарковъ золотыхъ и с'їр'їбныхъ и спродае по дешовыхъ ц'їнахъ.

Юстїявъ Кузьякъ.

Рускїй готельничїй вь ОЛИФАНТЪ, ПА.

На роз'ї коло рускои церквї есть готель нашого Русина Юстїна Кузьяка. Кр'їмъ того, що вь готелю каждый може достати чисте помешкан'їе и чемну услугу, то тамъ есть ще галї обширна и гарна на ц'їле м'їсто, вь котрой в'їдбувають ся балї и братскї мїтінги. — Ид'їтъ до своего — не спомогайте чл'їжихъ!

На що вамъ Русины зь Шенандоа самымъ голити ся а оп'їсля ходити зь пор'їзанымъ лицемъ, коли на 338 W. Centre str. есть РУСКА ГОЛЯРНЯ

Игнатїя Мучнїя и Андрея Тарбая.

Тамъ оголять васъ гладко ще и намастятъ бейрумомъ, а якъ остружатъ и нап'їмадуютъ, то не повтыдаете ся нав'їтъ першого американского джентельмена.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ НА Ц'їЛЫЙ YONKERS

Лазоря Сиротяка, 48 Washington str. YONKERS, N. Y.

Хто не знае Лазоря Сиротяка? В'їнъ мае красну зарядженїй сторъ, гр'їсерню и бучерню. Посылае грош'ї до старого краю на всеї части св'їта, скоро, таньно и безпечно. Продае такожъ шифкарты на всеї линїи. Хто изъ земляковъ хот'ївъ бы в'їд'їхати до старого краю, нехай зайдє по дорож'ї до Сиротяка и купити соб'ї шифкарту у него а в'їнъ в'їдвородить его ажъ на шиф.

На що давати ся здерати жид'ївскимъ агентамъ по Нью Йорку? Ид'їтъ до своего!

Невыразив письма.

Майже кождый чоловікъ пишучи, творить и ставитъ буквы розмапто. Однихъ письмо естъ дробне, иншихъ велике; однихъ ровне, просте, иншихъ покручене; однихъ выразне, що можна легко читати, другихъ такъ нечетке, що часто самъ той, котрый его написавъ, не може водчитати оносла. Наводимо тутъ характеръ письма колькохъ славныхъ людей:

Thackeray, славный английскій писатель и сатирикъ, писавъ такъ дробненько, що часто не було мож- на добачити буквы.

Коли складчикъ прибѣгъ одного разу до Юлія Яніна, славного французского авто- ра, чтобы той водчитавъ ему колька речень власного пись- ма, Янінъ водповѣвъ ему, що волишь цѣлый уступъ на ново написати, якъ на- думовати ся, що мають о- значати намъ попередно на- писані закнуты.

Чарльсъ Дикенсъ писавъ дробно синимъ чорниломъ на голубомъ паперу, по- правляючи часто реченя або допуская новы помѣжъ вершѣ, задля чого письмо его було мукою для склад- чиковъ.

Наполеонъ I. писавъ не- возможно. Коли разъ напи- савъ листъ зъ Нѣмечины до свои жѣнки, цѣсаревой Йозефины, то та на першій поглядъ думала собѣ, що то якась мапка остатной битвы.

Найбольше не четке письмо мавъ Горацій Грілі, славный американскій див- никаръ и политикъ, своего часу выдавца ню-йорской газеты „Tribune“ въ стар- момъ своемъ вѣдѣ трохи дивакъ. Розмапти анекдоты оповѣдають о нѣмъ и его письмѣ.

Одинъ новый складчикъ, доставши до рукъ рукописъ Гріліого, крикнувъ: „о свя- тый Мошкы“, колѣбъ Бели- базаръ бувъ зобачивъ то письмо на стѣнѣ, бувъ бы ще горше перестрашывъ ся, якъ тымъ: Мане, Текель, Фаресъ!

Грілі мавъ одинъ способъ писаня политичныхъ статей, котры складавъ одинъ зъ старыхъ складчиковъ и май- же на память знавъ дальшу часть реченя, перечитавши его початокъ. Одного разу постановили складчики за- кнвити собѣ зъ старого сво- го товариша. Взяти когута, замачали ему пазурѣ въ чор- нилѣ и тримали его опѣсля на аркушѣ паперу такъ до- во, ажъ когуть подрапавъ цѣлый аркушъ. Написавши опѣсля въ горѣ заголовокъ статѣ нѣбы рукою Гріліого, положили тому старому складчикови на его столѣ. Старый прійшовши до ро- боты и найшовши рукописъ на столѣ, придививъ ся їй черезъ окуляры, опѣсля безъ намыслу зложивъ заголовокъ и змість — статѣ политич- ной. Грілі перечитавши по- томъ ту статью, здивувавъ ся, бо не пригадовавъ собѣ, коли вонъ еѣ написавъ, але узнавъ еѣ за свою и добру.

Одной недѣлѣ написавъ Грілі остру статью о Кубѣ и правительствѣ Испанскомъ. Въ скороченю писавъ „govt“ мѣсто „government“ (пра- вительство). Въ недѣлю свят- крскъ складчики звычайно сня- кукутъ, а мѣсяця ихъ зсни- мають „заступники“ т. е.

складчики несталі, котры переважно складують буквы за буквою незаставляю- чись. Одень зъ такыхъ скла- давъ ту статью, а не могучи водчитати скороченого сло- ва зложивъ „goat“ (коза) мѣсто „govt“ (правитель- ство). Слово то пришлодо въ колькохъ мѣсяцяхъ — складчикъ завсѣгды ставивъ „козу“ мѣсто „правитель- ство.“ Коректоръ, котрому по недѣльной пополудневой забавѣ було троха нелено въ головѣ, не вваживъ на ту опябку и непоправивъ. Можна собѣ представити гнѣвъ и злѣсть Гріліого, коли на другой день спо- стерѣгъ ту опябку. Майже цѣлу друкарню перевер- нувъ догоры ногами. Въ ко- нци розказавъ выкнуту того складчика, якъ прійде по платис, а „на праичнокъ“ написавъ ему на четвертѣ паперу „поучение“, въ ко- тромъ такой слова якъ „о- селъ, дурень“ належали ще до найкраснѣйшихъ. Если однакъ Грілі писавъ не- выразно, то въ роздраженно выписовавъ фигурки, кот- рыхъ бы нѣхто въ свѣтѣ не водчитавъ. Форменъ (най- старшій въ друкарни) по- ложивъ то „поучение“ на столѣ завинившого склад- чика, а коли той, не знаючи еще о нѣбомъ, прійшовъ и запытавъ ся, чи то есть статья до складаня, водпо- вѣвъ ему форманъ, що то есть свѣдоцтво для него. бо працѣ тутъ вже нема для него. Складчикъ взявъ письмо, сховавъ до кинешѣ и пої- шовъ до „Herald“ пытати о працю. На запытане фор- мена, де передъ тымъ пра- цювавъ, водповѣвъ, що при „Tribune“, а що вонъ есть добрымъ складчикомъ, самъ панъ Грілі выставивъ ему свѣдоцтво. Ту подавъ фор- менови „Herald-a“ письмо Гріліого. Форменъ пригля- двъ ся пыльно и доважно пасьму, удаючи, що знае его перечитати, а по скон- ченю „читаня“ узнавъ свѣ- доцтво за добре и давъ склад- чикови добру роботу.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ШТОРЪ въ ОЛИФАНТЪ ПА ГЕОРГІЯ ХИЛЯКЪ Звѣстного руского патриоты.

Есть се наилучше заосмо- треный зѣ всехъ шторовъ во все потребности товары и всякого рода по якъ най- тальшой цѣнѣ.

Каждый тамошний Русинъ уважаячи себе правдивымъ и щирымъ патриотомъ, най спѣшитъ до своего руского штору. Особенно нашъ га- здынъ най иудеть громадно!

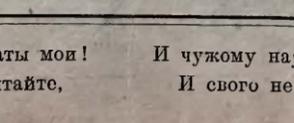
На що Юськовъ, Шмунъвъ спомагати? Идѣть до своего.

Юліявъ Копыстьянскій (JULIAN KOPYTSKI) 420 W. Pine st. ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салонъ рус- кий. — Найлучшій напитокъ можна ту достати, якъ: пи- во на шклянки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки досконалы, цыгара дуже добры.

Спѣшитъ Братя Русины до своего братчика Юлька.

Руска бучеряя. — RUSSIAN MEAT MARKET — OLYPHANT, PA. КУЗЬМЫ СВАЛЫ.

Гей руский господинъ, чи не перестанете вы вже разъ куцувати у чужихъ? Та по що тягати ся за чужими, коли у своего Русина такъ само всего достати можна. А отъ погляньте! Тажъ въ Олифантѣ есть вашъ руский бучеръ Кузьма Сваля. Мае вонъ свѣже, добре, тале мясо всякого рода. Розво- зить въ часѣ и пунктуально. Ану-жъ зайдѣть до него и попробуйте водъ него ку- повати мясо, а певно не пожалуете!

THOMAS A. ULICKAS & JOSEPH RAUTKIEWICZ 436 Cherry str. SHENANDOAN PA.

Гей темперамы, читайте! Кто зъ васъ хоче достати доброго темпера и вайсѣ бір-у въ бутелькахъ най зай- до гуртовного складу Т. Улячка и п. Райтквевича а певно не пожауе.

Ану попробуйте!

РУСКІЙ ГОТЕЛЬ * Юсифа Осеняка * въ ОЛИФАНТЪ ПА.

Чи знаете хлопцѣ, що Юсифъ Осенякъ мае готель на River Str. коло руской церкви въ Олифантѣ? — Ану идѣть подвита ся, якъ красно у него. Сали красна на забавы. Пиво и всѣ инши напитки все свѣжы, ажъ мило выпити и забавити ся у своего.

НОВА ПОЛЬСКО--РУСКА--СЛОВАЦКА АПТИКА 145 Oak str. въ MT. CARMEL, PA.

Въ новѣй нашѣй аптицѣ вы можете достати всего, чого лишь собѣ зажадете а что входитъ въ обсягъ апти- краства. Для словяньскихъ людей сея аптика дуже великой ваги, бо тамъ мо- жете розмовити ся рѣдною мовою. Тамъ можете доста- ти и доктора.

Мае сорочки, кофтыр- ки, маншеты и другі рѣчи до прая, то заносѣть до Mt. Carmel Steam Laundry. Вѣдъ сорочки 10 цѣт., вѣдъ кофтырка 2 цѣт., вѣдъ ман- шетѣвъ 4 цѣт.— Офѣсъ той есть за Righter's--овымъ штормъ зъ-заду.

Если хто потребуе кофѣ и керачи на весѣля або по- хороны може достати по дуже низкой цѣнѣ у: **Robertsons Livery** West 2-nd Str. Mt. CARMEL, PA.

J. LIACHOWICZ (I. Ляховичъ) 425 Shamokin st. ШАМОКІНЪ, ПА. Польско-литовскій zegar- містръ и ювілеръ

Всяки направи zegar- мѣвъ выконуе точ- но, тальо и въ корот- комъ часѣ и за напри- ву гарантуе. — Мае на складѣ великій ви- бѣръ zegarѣвъ золо- тыхъ и сѣрныхъ по дешевой цѣнѣ, и за доброту кождо zegarка гарантуе. Обручи слободн, якъ хто купуе достае въ позаруку гарний будзѣкъ.

Стѣнній zegары дае на выплатѣ.

O. Murdza & Bro's 46. Second st. MT. CARMEL, PA. О. МУРДЗА и БРАТЪ.

Сторъ заосмотреный въ найлѣпшій товары, спрова- жованый впростъ зъ найпер- шихъ складѣвъ. — Майже всехъ Русинѣвъ въ Mt. Carmel заосмотрюе въ живнос- ти. Продае такожъ одяга майнерскы и посылае грошѣ до старого краф таньо, точ- но, скоро и безопасно.

Свѣй до своего — а до чужого не пхай ся. Жидѣвъ оминяйте зъ чалеса!

Гаврилъ Малинякъ Гуртовный складъ (Wholesale) 20 Market st. SHAMOKIN, PA.

Steam Laundry. Иванъ Глова. **JOHN GLOWA** (POSTMASTER) **Excelsior, Pa.** ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCESIOR.

Всякий потрібный рѣчи до жита, якъ такожъ убрани майнерскы и звычайнй можна купити. Посылае такожъ грошѣ до всехъ частей свѣта, скоро, таньо и безопасно

Продае шифкарты. Не водъ нынѣ вже знають люде солидного предѣдателя „Союза“.

Великій компанічний сторъ **Russian Mercantile Co. Ld.** — ВЪ — **Shamokin, Pa.** 327 Shamokin st.

Найбольшій руский компанічний сторъ въ Аме- рицѣ. Заложеныи ще въ роцѣ 1889, а теперъ побольшеный, украшений и на ново урдженыи. Новый дѣмъ великій, красныи, котрый компанія ку- пила 1896 року за \$18.000 показуе, що може ком- панічна работа. — Всѣ ро- зумнй Русины належатъ до той компаніи, купують зѣ своего власно- го стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою \$2000.

Заряджае нимъ: **Теодоръ Федько**

LAUER BREWING CO. въ READING, PA. ЗАЛОЖЕННЫЙ 1866 року. — Выбравъ 25.000 бочокъ мѣсячно.

Пиво одного зъ наибольшихъ броварѣвъ въ Pennsylvania „LAUER BREWING CO.“ есть вѣльне водъ всякихъ примѣшокъ, и для того есть найздоровшимъ. Завсѣгды одной и той самой доброты и пріемного смаку и есть споряджане подъ зарядомъ одного зъ найздѣб- нѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоварѣвъ.

Выбравъ въ найлѣпшомъ гатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults.

Сальонѣсты и приватнй родины повиннй замавляти пиво лишень въ броварѣ: **LAUER BREWING CO. READING, PA.**

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ Братя! замовляйте у сво- го! РЕСТАВРАЦІЯ И КА- ВЯРНЯ. * TROMETTERS * (Тромейтеръ) Cor. Rock & Sunbury str. SHAMOKIN, PA. напротивъ National Bank.

Свѣдана, Обѣды, Вечери. Въ кождѣмъ часѣ можна достати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европей- ской способѣ, дуже смачно. Услуга пыльна и солидна.

Особнй покоѣ для родныхъ. — Найлучшій вина, пива, лікеры, віски и все можливіе напитки. Цѣна дуже мала. Препоруcae ся всемъ сью реставраціа, а передовсѣмъ прійзднымъ. Пишучій сей адвертай- сментъ ручить за Тромей- тера.

Т. TALPASZ ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ — И — ГОТЕЛЬНИЧІЙ. 246 Pearl Str. Shamokin, Pa.

Недалеко руской плѣбачи.

Добрый вечеръ друже мой! — Добрый вечеръ, свате! А куда такъ сѣхните? — До Талпаша, брате!

Що на Талпаша? Звѣдки вѣнъ? — Та-жъ крапнъ нашъ милый — У него вѣб Русины — Поддѣривляють силы...

Чтайте и уважайте. Стань и огляни все везы для бучерѣвъ, просер- никѣвъ, голсельникѣвъ (до розвоженя пива) и розлич- ный другі, роблячи зъ най- лѣпшого матеріялу и най- лѣпшой роботы.

Головне ковальство Специально выбраляютъ ся желѣзнй плоты, и обго- роджена надгробникѣвъ.

J. B. Zimmerman Cor. Independence and Market str. SHAMOKIN, PA.

Dr. F. J. Meek Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ Cor. Shamokin and Chesnut str.

Одинокий лѣкаръ, славянинъ на цѣлѣ мѣсто. Лѣчить вся- кий хоробы совѣстно и въ ко- роткомъ часѣ. Особливо не- зрѣннанныи лѣкаръ въ спра- вахъ положничихъ.. Гово- ритъ по английскы, по руски и по польскы. Горячо пору- чаемо сего знаменитого док- тора, нашимъ Русинамъ.

J. BOBKOWSKI ПРЕДПРИЕМЦЯ ПОХО- РОНОВЪ. Выпываетъ такожъ керачи на по- рони, хрестини и весѣля по дуже низкихъ цѣнахъ.

PEARL and MULBERRY st SHAMOKIN PA. Удавайте ся въ потребѣ до него.

СВОЙ ДО СВОГО! **Ефремъ Лучковецъ.** E. INDEPENDENCE near VINE STR. въ Шамокінѣ, Па. — РУСКІЙ ГОТЕЛЬ. —

Чистенький тамъ готель зѣ всякими выгодами. Пиво, вино, віска, темперъ и другі напоѣ все свѣжй и най- лѣпшого гатунку. Услуга чемна и солидна. Склянки великы и малы пѣсля вно- добы.

Люде! вже часъ покинути чужихъ, а пора вати себе са- мыхъ подпомагати.

William D. Chmielewski, 231 E. Centre str. SHENANDOAN, PA. Панове салоністы зъ Шо- надорѣ и все, що хочете на- бута для себе віски, пива темперу въ большій сколь- кости, зайдѣть до В. Хмѣ- ловского и замовляйте на- питки у него. — Най не забравляють зъ васъ чужй, дайте заробити своему, божъ Хмѣловскій честный и спра- ведливый чоловікъ — „Сво- боду“ пренумеруе. Купуйте у него!

Dr. John Szlupas 421 Penn. Ave. SCRANTON, PA. Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтя прак- тика дала ему опосибитъ стати добрымъ лѣкарэмъ. Лѣчить успешно всякого рода хоробы. Мае такожъ свой власну аптику, въ котрой виробляють ся дуже добры и помѣчни лѣкарства.

Розмовитъ ся по руски, литевски, по польскы и по английскы. — На цѣлой око- личи знають добре Шлю- паса!

Въ вашихъ лишь сердцахъ, о братя, Най не повстане воля! Нв Франко.